

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIM VAZIRLIGI

BUXORO VILOYATI XALQ TA'LIMI XODIMLARINI QAYTA
TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH HUDUDiy MARKAZI

“Umumiy o'rta ta'lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'qitish sifatini
baholashning xalqaro standartlarini joriy etish masalalari”

Respublika onlayn ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallar to'plami

BUXORO - 2020

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIM VAZIRLIGI

**BUXORO VILOYATI XALQ TA'LIMI XODIMLARINI QAYTA
TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH HUDUDIY MARKAZI**

**“Umumiy o'rta ta'lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'qitish sifatini
baholashning xalqaro standartlarini joriy etish masalalari”**

Respublika onlayn ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallar to'plami

12-oktabr 2020 – yil.

PIRLS

PISA

TIMSS

ICCS

TALIS

BUXORO - 2020

“Umumiy o‘rta ta‘lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlarni o‘qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish masalalari” // Respublika onlayn ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Buxoro: Buxoro viloyati XTXQTMOHM, 2020. – 430 bet.

Buxoro viloyati xalq ta‘limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish hududiy markazi tomonidan 2020 - yil 12 - oktabr kuni o‘tkazilgan Respublika onlayn ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari asosida tayyorlangan mazkur to‘plam umumiy o‘rta ta‘lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlarni o‘qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish va takomillashtirish masalalari, bu borada ilmiy-nazariy va amaliy bilimlarni mustahkamlashga doir dolzarb masalalarga bag‘ishlangan.

Ilmiy maqolalar Buxoro, Toshkent, Samarqand, Navoiy, Andijon, Namangan, Xorazm va Surxondaryo viloyatlarining universitet, institut va maktab o‘qituvchi-professorkari tomonidan yozilgan.

Tashkilotchi:

Buxoro viloyati XTXQTMOHM

Mas‘ul muharrir:

S. H. Vohidova

Tahrir hay‘ati:

p.f.n., dotsent B.Y. Ahmedov

p.f.n., dotsent U.A. Qosimov

t.f.n., dotsent Y.H. Haydarov

S. S. To‘rayeva

A. R. Ziyodullayev

S.H. Vohidova

BUXORO

To‘plamga kiritilgan ma‘lumotlarning to‘g‘riligi va aniqligi uchun mualliflar mas‘ulligi belgilangan.

© Buxoro viloyati XTXQTMOHM, 2020.

Biroq Estoniya past natijaga ega o'quvchilar sonining juda kamligi bilan liderlik qilmoqda. Estoniyalik 15 yoshli o'quvchilarning atigi 4,7 foizi 3 yo'nalish bo'yicha tayanch darajadan past ko'rsatkichni namoyish qiladi. Bu reyting liderlari – Finlyandiya, Gonkong, Singapur va Janubiy Koreya orasidagi eng yaxshi natija shuningdek, bu Germaniya va AQSHdagiga qaraganda ikki marta kam.

PISA HALQARO DASTIRI ASOSIDA O'QUVCHILARNING KIMYOVIY BILIMINI BAHOLASH

G.A.Xudoynazarova

*BuxDU “Umumiy va noorganik kimyo”
kafedresi dotsenti*

M.M.Toyirova

*Buxoro viloyati XTXQTMOXM
“Aniq va tabiiy fanlar” kafedresi o'qituvchisi*

G.A.Xudoynazarova

*Gala – osiyo shahri 1 –son o'rta umumta'lim
maktabi kimyo o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA: Maqolada kimyo darslarida o'quvchilarning bilimni baholashda PISA (*Programme for International Student Assessment*) halqaro dastirining ahamiyati haqida, PISAda o'quvchilarning bilim sifati monitoringi hamda o'rta umumta'lim maktablarida kimyo fanidan olgan bilimlarini baholashda PISA testlaridan foydalanish yo'llari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: PISA (*Programme for International Student Assessment*) halqaro dastiri, PISA tadqiqotlari, PISA testlar, “aniqlang”, “eslang”, “ishlating”, “o'lchang”, “ta'riflang”.

Ta'lim sifatini yaxshilash va innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish yangi davlat ta'lim standartlari va umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlarini, shu jumladan o'quvchilar bilimni xalqaro talablarga yetkazish, unga mosligini o'rganib borish maqsadida PISA (*Programme for*

International Student Assessment) baholash dasturlarini keng qo'llashni rejalashtirish ko'zlangan.

Maktabda olingan bilim insonning kelgusi hayot yo'lini belgilaydi. Ko'pchilik bilimni baho bilan o'lchaydi. Ammo baho bilimni belgilovchi aniq mezon emas. U o'quvchilarni faollikka undovchi, rag'batlantiruvchi vosita, xolos. Har bir o'qituvchining o'z ish usuli, baholash metodi bor. Qaysidir o'qituvchi uchun baho bu – rag'bat yoki o'quvchini 45 daqiqa ushlab turish vositasi. Shundanmi, bir sinfdan ikkinchi sinfga o'tgan bolaning bahosida keskin o'zgarish yaqqol namoyon bo'ladi. Yana, pedagoglar orasida bahoni nisbatan yuqoriroq qo'yuvchi yoki o'quvchining bilim darajasi talabga javob bersa-da, "5" ni tejaydiganlari bor. Bu usullarning qaysi biri to'g'riligi esa doimiy bahstalab mavzu bo'lib kelgan. O'quvchilarning bilim va malakasini umumiy ravishda tahlil qilish mamlakatdagi ta'lim sifati darajasini belgilaydi. Shu maqsadda o'quv yili davomida har bir ta'lim muassasasida ichki va tashqi monitoring o'tkazib boriladi. Uning natijasiga ko'ra eng namunali maktablar ketma-ketligi, o'qituvchilar salohiyati va o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi aniqlanadi. Bu jarayon ta'lim taraqqiyotini belgilovchi muhim mezon bo'lgani uchun Xalq ta'limi vazirligi va Respublika ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi tashabbusi bilan umumiy o'rta ta'lim maktabi o'quvchilari bilimni baholash bo'yicha xalqaro dasturlarni amaliyotga joriy etish maqsadida ilk qadamlar tashlandi.

PISA dasturining asosiy maqsadi - maktabni tugatgandan so'ng o'quvchilar faol hayotiy pozitsiyani egallashlariga imkon beradigan chuqur bilimga egalik darajasini baholash

Biz quyida kimyo darslarida o'quvchilarning bilimni baholashda PISA halqaro dasturidan foydalanish yo'llarini ko'rsatishga harakat qildik.

PISA bilim teranligining 4 ta darajasini baholaydi

- 1. Xotira
- 2. Ko'nikma
- 3. Strategik fikrlash

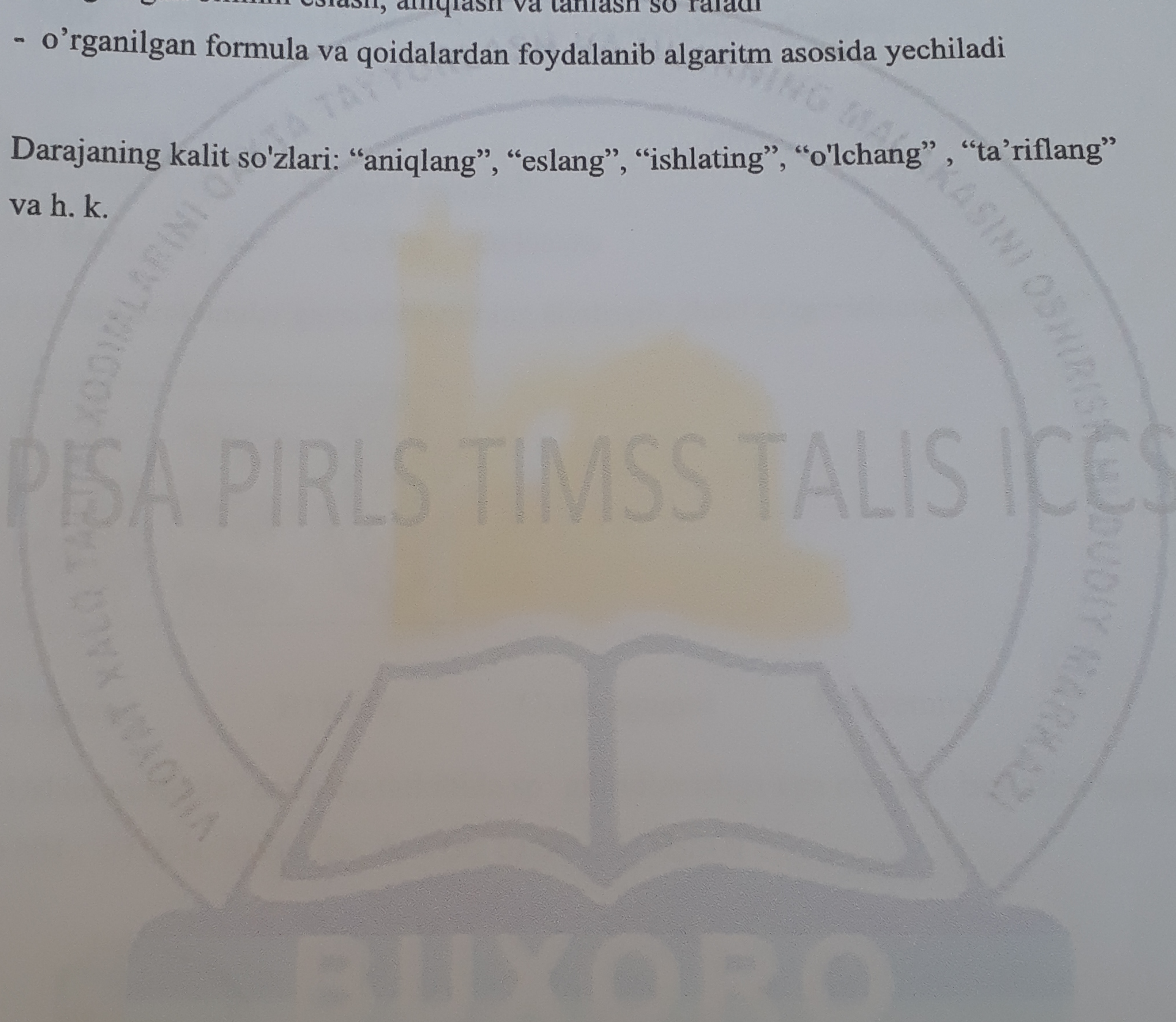
• 4. Chuqur fikrlash

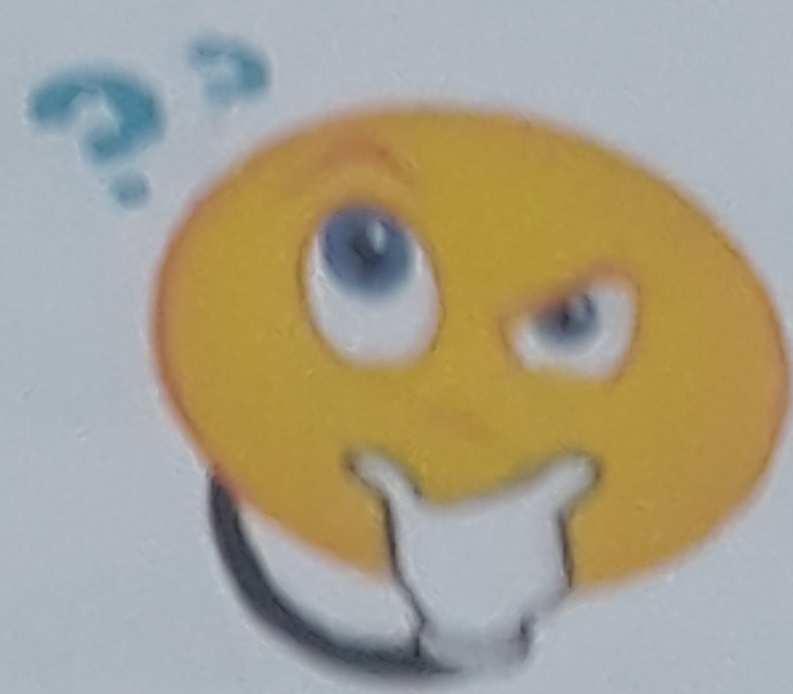
PISA testlar 4 darajadagi testlar ko'rinishda tuziladi

I - darajali testlar - Bilimning ta'rif bera olish darajasiga e'tibor qaratiladi. Bunda

- to'g'ri javob bitta bo'ladi
- o'rganigan bilimni eslash, aniqlash va tanlash so'raladi
- o'rganilgan formula va qoidalardan foydalanib algaritm asosida yechiladi

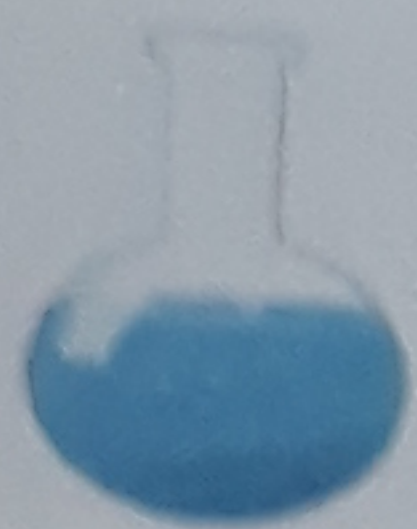
Darajaning kalit so'zlari: "aniqlang", "eslang", "ishlating", "o'lchang", "ta'riflang"
va h. k.

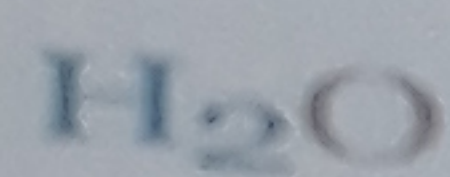

I - darajali testlar

1. Idish nomi qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan ?

A) probirka b) menzurka c) tubi yumaloq kolba d) stakan

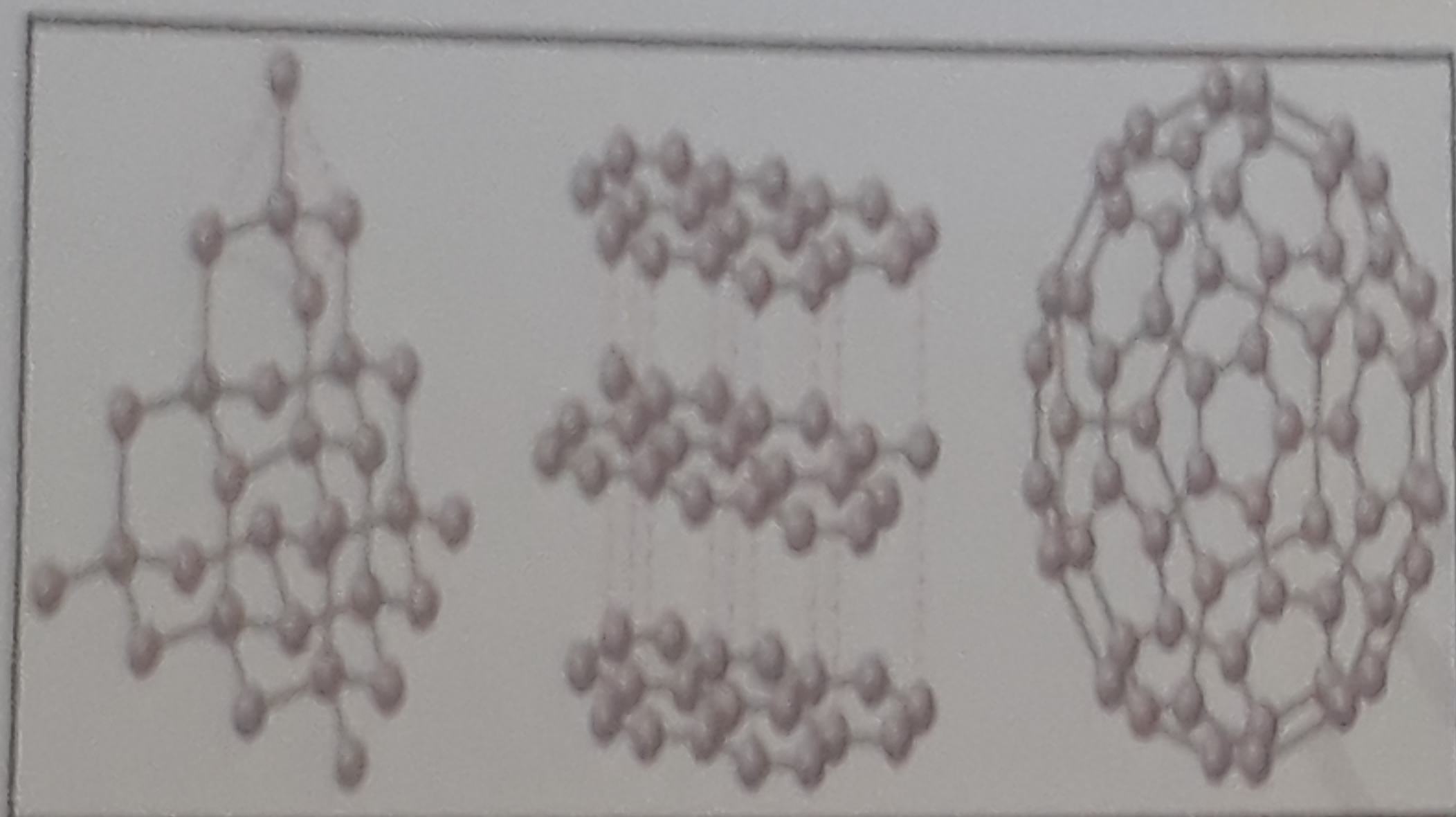

2.

bu qaysi modda ?

A) Havo B) suv C) Tuz D) kislota

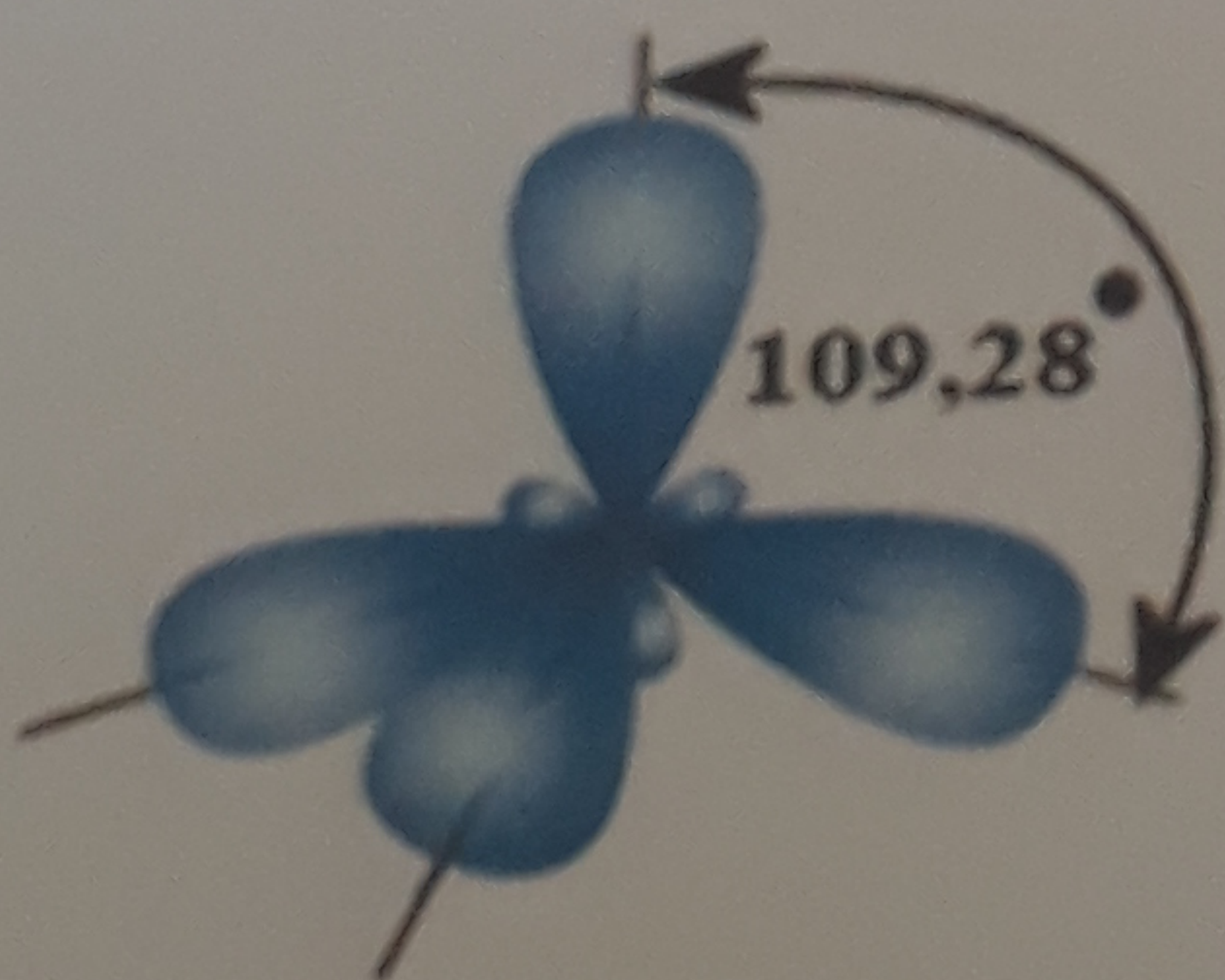
3. Ushbu strukturalar qaysi elementning allotropik shakl o'zgarishlariga tegishli?

A) uglerod B) fosfor C) oltingugurt D) kremniy

4. Ushbu moddalar orasidan tarkibida sp^3 gibridlanishga ega element borlarini tanlang.

1) NH_3 ; 2) BH_3 ; 3) H_2CO_3 ; 4) CO_2 ; 5) SO_3 ; 6) H_2SO_4

A) 1,3,6

B) 1,5,6

C) 2,4,6

D) 2,3,5

31	Наврўзова М.		ПЕДАГОГНИНГ ИНДИВИДУАЛ РИВОЖЛАНИШ ДАСТУРИ ПЕДАГОГИК МАҲОРАТНИ ОШИРИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ	156
32	Oripova Qodirovna	Mavluda	PISA XALQARO BAHOLASH TADQIQOTINING O'ZBEKISTON TA'LIMI UCHUN AHAMIYATI	160
33	Oripova Qodirovna	Mavluda	PISA – O'QUVCHILARNI TA'LIMY YUTUQLARINI BAHOLASH XALQARO DASTURI	165
34	Рузикулова Шухратовна	Нигора	ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА ХАЛҚАРО БАҲОЛАШ ДАСТУРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ	170
35	Шамиев Г.У.,		ФОРМИРОВАНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА КАК ФАКТОР ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ УЗБЕКИСТАНА	174
36	Soliyeva Abdumalikovna	Kamola	TA'LIM BOSQICHLARIDA ONA TILI DARSLARINI INTEGRATSIYALAB O'QITISHNING BUGUNGI HOLATI	177
37	Сулаймонова Марасуловна	Гулҳаё	ЎҚУВ ЖАРАЁНЛАРИНИ СИФАТЛИ ТАШКИЛ ЭТИШГА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВЛАР: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР	183
38	Теумуратова N.M.		"TARBIYA" FANINI AMALIYOTGA JORIY ETISH ORQALI O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	186
39	Toyirova Mamatovna	Maxmuda	TABIIY FANLAR BO'YICHA SAVODXONLIKNI OSHIRISHDA XORIJY TAJRIBALAR HAMDA BAHOLASH TIZIMINING AHAMIYATI	190
40	Toyirova Mamatovna	Maxmuda	KIMYO FANIDAN PISA TOPSHIRIQLARINI BAJARISHDA KREATIV FIKRLASHNING AHAMIYATI	194
41	Turdiyeva Niyozovna	Shahlo	O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIDA PISA- XALQARO BAHOLASH DASTURI	198
42	G.A.Xudoynazarova, M.M.Toyirova, G.A.Xudoynazarova		PISA HALQARO DASTURI ASOSIDA O'QUVCHILARNING KIMYOVIY BILIMINI BAHOLASH	202
III SHO'BA: FILOLOGIYA FANLARINI O'QITISH JARAYONIDA XALQARO BAHOLASH TIZIMINI TADBIQ ETISH USULLARI				207
43	Б.Ахмедов		ПРИРОДА КАК СРЕДСТВО ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКА	208
44	Ахмедова Исмаевна	Дилором	ҲИКМАТЛИ ҚИТЪАЛАРНИНГ ЎҚУВЧИ МАЪНАВИЙ КАМОЛОТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДАГИ АҲАМИЯТИ	212